

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VII. Ex Concilio (a) Lateranensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

monitionem: nam id verum est, ut docent Padilla in *dist. authentic. hoc amplius*, Matienz. in l. 14. tit. 4. lib. 5. *recopil. gl. 1. num. 64.* Capius *dist. capite 18. numero 22.* Sed supponitur in presenti textu talem monitionem adhiberi debere, alias Episcopus, injuste, & contra juris ordinem ipsum heredem successione privaret.

9. Ex presenti textu, & traditis pro ejus expositione, Doctores supra laudati communiter accipiunt textum in *cap. licet, de voto*, ubi refertur, quod cum Rex Ungariæ votum emisisset visitandi Hierosolymam in manu forti, idest cum exercitu & armis, ut eam ab inimicorum tyrannide eriperet; & infirmitate, & morte præventus, illud adimplere non potuisset, in ultimo elogio filio suo Andrea sub paterna interminatione indixit, ut votum illud adimpleret. Et cum filius simile onus à patre injunctum sponte acceptasset, & se implendum denuo promississet, & postea renuissset illud adimplere; Innocentius decrevit, ut votum à patre emissum adimpleat, alias sciat se regno, & hereditate paterna esse privandum. Historiam refert ex Silvio, & Blondo Pancirola *lib. 2. var. cap. 240.* Ex quo textu con-

stat, heredem non adimplentem votum defuncti, privandum esse hereditate, cujus decisionis rationem communiter repetentes *ibi.* & Doctores supracitati ex eo reddunt, quia videlicet votum illud à Rege Ungariæ emissum, non personale, sed potius reale, aut mixtum fuit, quia non solum industria, & labore personali erat implendum, verum & magnis impensis, & sumptibus in belli expeditionem paratis: unde cum obligatio realis adimplendi votum transeat ad heredem, merito juxta presentem textum hæres non adimplens votum illud privatur successione paterna. Sed licet hæc doctrina vera sit, non tamen ideo in eo textu filius privari poterat regno Ungariæ, quod illi non hereditario, sed sanguinis jure deferretur: nec etiam successione paternâ, quatenus legitimam jure nature sibi debitam comprehendebat, in qua nullum onus admititur. Quare alia ratio est ipsius decisionis, videlicet, quod cum filius non solum sponte acceptasset onus à patre injunctum, verum & se implendum tale votum promississet, ideo ob fractam fidem, & violatam propriam promissionem, potuit justè à Pontifice privari regno, & paterna successione, ut latius dicemus in ejus textus commentario.

CAPUT VII.

Ex Concilio (a) Lateranensi.

Cum in officiis charitatis primo loco illis teneamur obnoxii, à quibus beneficium nos cognovimus recepisse; è contra quidam clerici, cum ab Ecclesiis suis multa beneficia perceperint, bona per eas acquisita in alios transferre præsumunt. Hoc igitur, quia antiquis canonibus constat inhibendum, nos indemnitati Ecclesiarum providere volentes, sive intestati decesserint, sive aliis conferre voluerint, penes Ecclesias eadem bona præcipimus remanere.

NOTÆ.

(a) *Lateranensi.* Ita etiam legitur in prima collectione. *sub hoc titulo, cap. 4.* & apud Antonium Augustinum *libro 15. epist. titulo 45.* & in ipso Concilio Lateranensi *capite 15.* ubi repertiuntur verba in presenti transcripta. De hoc Concilio nonnulla notavi in *capite 27. de re scriptis.*

COMMENTARIUM.

1. *Concilio traditur & probatur.* EX presenti Concilii Lateranensis canone sequens deducitur assertio: Clerici de bonis intuitu Ecclesie acquisitis testamentum facere non possunt; de bonis vero patrimonialibus, proprio officio, aut aliunde questis disponere valent. Probat eam textus in *capite 1. & sequenti, 12. quest. 1. capite 1. & sequenti, 12. quest. 3. cap. 1. & per totam 12. quest. 4. cap. fixum.* cum aliis 12. quest. 5. cap. 3. de pignor. Heraldus Episcopus Turon. in suis capitulis. *can. 44.* *De res, quas in sacris ordinibus acquisierint, propriis Ecclesiis derelinquant; hereditaria vero juxta arbitrium proprie voluntatis distribuant.* Tolet. Concil. anno 1144. tempore Joannis XX. *can. 5.* *De substantia Ecclesiarum, que solet per clericorum sobolem deperire, ad usus debitos conservetur, statuimus, quod*

nullus clericorum bona intuitu Ecclesie acquisita, filius. vel filiabus suis det, vel conferat inter vivos, vel in testamento contra canonum instituta dimittat. *Et l. sacrosancta 32. authentic. presbyteros, C. de Episc. & clericis, cap. 6. de hereticis. Concil. Tolet. 2. can. 4.* Concilium Germanicum sub Conrado Cardin. *can. 5. ibi: Clerici de rebus Ecclesie nullum possunt condere testamentum.* Oxoniense in Anglia *can. 27.* Ratisbon. *can. 23.* quorum & aliorum verba referunt Crespetius in *summa, verbo testamentum 1.* Antonius Augustinus in *epist. lib. 15. tit. 45.* Illustrant ultra relatos in presenti à Garanna & Barbosa, idem Barbosa *alleg. 115.* Salcedus *de lege polit. lib. 2. cap. 2.* Mancinus *sacri juris contro. dissert. 7. cap. 19.* Valenzuela *consil. 98.* *Quelada variar. quest. 6. num. 25.* Coelius in *not. Cardin. cap. 16. privileg. 18.* Petrus Gregorius *lib. 1. partit. tit. 26. cap. 4.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 10. num. 22.* Gutierrez *practicar. lib. 2. quest. 114.* Abulensis in *cap. 6. Marthæ, quest. 24.* Boëtius Epon. & Cujacius in presenti, Michaël Roussellus *lib. 5. hist. juris Pontific. capite 4.* plures relati à Hieronymo Garcia in *summa, tract. 1. difficult. 4. dub. 3.* Fagundez *libro 6. de justitia, capite 10. num. 4.* Ferro Manrique *de different. utriusque fori, quest. 93.* Gibalinus *de negot. tom. 2. lib. 5. cap. 8. articulo unico.* Solarzanus *tom. 2. libro 3. capite 10. num. 9.*

numero 9. Christineus Lupus ad can. 13. Concil. Ephes.

2. Impugnatur, traditur in assertio.

Sed hæc assertio difficilis valde redditur sequenti juris consideratione. Nam qui dominium bonorum suorum habent, de illis in testamento disponere possunt, l. *verbis legis* 120. ff. de v. s. l. *quoniam* 13. vers. Et in postremis, C. de inoffic. testam. *autem ingressi*, per argumentum à contrario sensu, C. de sacros. Eccles. Sed clerici beneficiarii habent verum dominium omnium rerum, quæ intuitu Ecclesie adquisierunt, ut probavi supra in titulo de pecul. cleric. Igitur de illis sicut de bonis patrimonialibus etiam in testamento disponere possunt. Cui dubitandi rationi adungi possunt alia, quæ adduximus supra in cap. 1. & dabimus infra, in cap. ad hæc, cap. relatum, hoc titulo.

3. Traditur ratio decisionis.

Quæ dubitandi ratione non obstante vera est præsens decisio, cujus rationem communiter repentes perunt ex defectu domini in rebus intuitu Ecclesie acquisitis; quod plurimi clericis negarunt. Sed hæc sententia facile refellitur ex traditis in cap. final. de pecul. cler. c. Quare eâ ratione omnia verior assignanda est ex eo, quod cum testamenti factio activa sit actus ex genere permissorum, Osvaldus lib. 6. comment. Donel. cap. 5. probavi in cap. 1. hoc tit. ideo clerici beneficiarii de prædictis bonis testamentum facere nequeunt, quia illis permissum non est, immò apertè prohibitum. Quam rationem expresse runt Ecclesie Patres in præsentibus; ibi: *Quia antiquis Ecclesie canonibus*; ut in cap. relatum, cap. quia nos; cap. ad hæc, hoc tit. ubi notanda sunt illa verba, *de iure testari non possunt*; quibus significatur, hanc prohibitionem lege humana introductam fuisse, non verò ex defectu domini in ipsis testatoribus. Et si adhuc quæras rationem similis prohibitionis, eam reddunt Patres in præsentibus textu, in illis verbis: *Cum in officio charitatis illis primo loco teneamur obnoxii, à quibus beneficium nos agnovimus recepisse*: id est, quod sicut clerici magna ex suis Ecclesiis percipiunt beneficia, post mortem debent eisdem Ecclesiis bona, quæ supersunt, relinquere; est enim quædam obligationis species, quæ dicitur antidotalis, juxta quam qui beneficium accepit, obligatur ad remunerandum, l. *sed etsi* 25. §. *consultus*; ff. de petiti. heredit. cap. 2. Schifordeg. lib. 3. ad Fabrum, tract. 21. cap. 1. Fornetio libro 1. rerum quorid. capite 23. Hunnio ad Treutl. volum. 1. disput. 22. quest. 28. Ergò cum bona supersunt clericis post vitam, tenentur ea relinquere Ecclesie à qua illa acceperunt. In his Hispaniarum regnis generali consuetudine approbatà in l. 13. titul. 8. lib. 5. recep. clericis omnes de rebus etiam intuitu Ecclesie acquisitis disponere valent; quam probant Marienzus & Azevedus ibi; Gutierrez 2. pract. quest. 114. Flores de Menà ad Gammam decis. 315. Valenzuela consil. 98. Solorzanus ubi supra.

4. Dissolvitur dubitandi ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam licet verum sit, clericos beneficiarios veros dominos esse fructuum suorum beneficiorum; tamen testamentum facere non possunt. Nec novum, aut insolens est, ut qui dominus

est, de bonis suis disponere non possit, ut contingit in filiisfamilias, qui licet dominium habeant bonorum adventitiorum, l. *cum oportet*, C. de bonis quæ lib. de his tamen testamentum facere non possunt, l. *ultim. §. filius*, C. eod. tit. l. *penult. C. qui testamenta*: & ille, qui tenetur bona per fideicommissum restituere, licet interim dominus sit, l. *finali*, ff. de usufruct. *earum rerum*. l. *species*, ff. de auro & argento; tamen de illis disponere non valent, l. 2. §. *re. que*, ff. ad Trebel. ita etiam quamvis clerici domini sint fructuum suorum beneficiorum, tamen de illis disponere non valent.

Sed supra traditus obstat textus in canone 7. Concilii Toletani 9. in illis verbis: *Quod si Presbyter, aut Diaconus sit, quos obisse constituerit, non sine cognitione sui Episcopi veni ejus hereditibus adire licebit*. Quæ verba si accipias de bonis intuitu Ecclesie acquisitis, apertè probantur testamentum de illis factum valere. Si verò accipias de bonis patrimonialibus, ad quid necessaria erat Episcopi cognitio, ut hæredes familia bona occupare possent? Pro cujus textus expositione dicendum est, Patres in eo canone agere de clerico, qui testamentum fecit de bonis patrimonialibus, ut constat ex illis verbis, *rem ejus*; quæ ad patrimonialia necessariò sunt referenda; non verò ad fructus beneficii; ideo autem desideratur cognitio Episcopi, nec possunt hæredes propriâ auctoritate bona occupare, ne occasione patrimonii defuncti hæredes occupent bona, quæ ad Ecclesiam spectant, ut constat ex illis verbis: *Ne possint hereditatis adveniente datâ licentiâ, de rebus Ecclesie aut non reddatur ratio plena, aut fraudi non inveniatur illata*. Unde licet Patres sinant clericis de bonis patrimonialibus disponere; tamen prohibent ne hæredes bona ipsa occupare possint sine Episcopi cognitione, ex supra tradita ratione.

Ex supra traditis exponendus est textus in Concilio Germanico celebrato sub Cardinale Conrado, can. 5. & extat apud Antonium Augustinum in epit. juris Pontific. lib. 37. titul. 25. cap. final. & apud Crespetum in summa, verbo Testamentum, in hæc verba: *Sub anatematate prohibemus, ne de cetero clerici gratiâ testandi abutentes, cum de rebus Ecclesie nullum possint condere testamentum, fructus beneficiorum ecclesiasticorum spuris suis, vel concubinis suis dimittant. Qui verò contra hanc inhibitionem venire præsumperint, in signum suâ perditionis ecclesiasticâ careant sepultura; & quibus tales fructus legantur, eis careant ipso iure: qui autem testamentum tale manutenerent voluerint, & per quorum manus personis illis fructus præbenda fuerint ministrati, ipso facto sciant se excommunicationis vinculo innodatos; & quamdiu fructus hujusmodi contra hanc institutionem ipsi ministrati fuerint, Ecclesia ipsa sit sub interdictione posita. Ex quo textu manifestè colligitur, clericos posse facere testamentum, sed simili facultate abuti, si fructus ex præbendis perceptos alicui legaverint, quia facultatem testandi illi tantum habent de bonis patrimonialibus; de bonis autem, seu fructibus intuitu Ecclesie acquisitis disponere non valent, quia illis concessum non est, ex supra traditis.*